

KARTA KURSU

Nazwa	Socjologia tożsamości
Nazwa w j. ang.	Sociology of Identity

Koordinator	dr Anna Karnat	Zespół dydaktyczny
Semestr studiów	2	dr Anna Karnat
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest prezentacja kategorii tożsamości w jej wymiarze teoriopoznawczym oraz jako konstrukcji wykorzystywanej w procesie samostanowienia jednostek (i grup). Nacisk położony jest na wymiar indywidualny tożsamości, jednak wymiar zbiorowy nie zostaje tu pominięty. Przedmiotem zainteresowania są m.in. takie zagadnienia jak: istota tożsamości i dylematy definicyjne, różne modele wyjaśniania tożsamości w naukach społecznych, procesy kształtowania tożsamości i jej dynamika (dylemat trwałości i zmienności), wyzwania dla tożsamości w globalizującym się świecie. Zagadnienia te zostaną poddane refleksji na podstawie tekstów źródłowych oraz wybranych przykładach ilustrujących proces formułowania odpowiedzi na pytanie „kim jestem?” („kim jesteśmy?”). Kurs ma nie tylko poszerzać wiedzę studentów w zakresie socjologii tożsamości, ale również inspirować do dyskusji i pobudzać do krytycznego oglądu użyteczności tej kategorii w procesie samookreślenia jednostek (i grup). Tożsamość jest interesująca jako słowo-klucz do poznawania/dookreślania kondycji człowieka, konstruowania samego/samej siebie (self made man, self made woman) oraz kształtowania rozwoju osobistego w złożonych relacjach współczesnego świata (kontekst późnej nowoczesności - „refleksyjny projekt tożsamości indywidualnej” i ponowoczesności - „jaźń moralna”). Rozumienie i wyjaśnianie procesów kształtowania tożsamości jednostkowej może stać się podstawą dla złożonego procesu indywidualnego samookreślenia się i samostanowienia w świecie.

Warunki wstępne

Wiedza	
Umiejętności	
Kursy	Zaliczenie kursu Podstaw socjologii/Socjologii ogólnej

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Posiada wiedzę na temat różnych sposobów rozumienia pojęcia „tożsamość jednostki” W02 Zna założenia wybranych socjologicznych teorii kształtowania tożsamości jednostkowej i zbiorowej	K_W03, K_W11 K_W13

Umiejętności	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
	U01 Potrafi identyfikować i analizować procesy kształtowania tożsamości we współczesnych społeczeństwach	K_U06, K_U08, K_U10

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 Ma świadomość, że tożsamość jednostki jest czymś w istotny sposób związanym z kulturą i społeczeństwem K02 Dostrzega wartość analizowania procesów tworzenia się tożsamości w kontekście własnego rozwoju osobowego i społecznego	K_K01, K_K02, K_K04, K_K05, K_K07

[illegible]

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład prowadzony jest w formie interaktywnej (włączenie w tok wykładu aktywności studentów: komentarze, pytania, ilustrowanie przykładami omawianych problemów i zjawisk, wykorzystanie doświadczenia wewnętrznego i indywidualnego oglądu świata itp.).

Ćwiczenia zorganizowane są przede wszystkim wokół dyskusji dotyczącej problemów zawartych w tekstach źródłowych (oparcie się na lekturze i notatkach własnych studentów z opracowania podstawowych i dodatkowych tekstów z zakresu kursu).

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								X		X	X		
W02								X		X	X		
U01								X		X	X		
K01								X			X		
K02								X			X		

Kryteria oceny	Na ocenę 2 student:	Na ocenę 3 student:	Na ocenę 4 student:	Na ocenę 5 student:
Wiedza	Student/ka NIE zna najważniejszych pojęć i teorii z zakresu socjologii tożsamości	Student/ka zna na elementarnym poziomie najważniejsze pojęcia i teorie z zakresu socjologii tożsamości	Student/ka dobrze zna najważniejsze pojęcia i teorie z zakresu socjologii tożsamości i potrafi je krytycznie analizować	Student/ka bardzo dobrze zna najważniejsze pojęcia i teorie z zakresu socjologii tożsamości, potrafi je krytycznie analizować i konfrontować ze sobą oraz odnosić do rzeczywistości społecznej
Umiejętności	Student NIE identyfikuje zjawisk społecznych jako zjawisk tworzenia tożsamości jednostkowej i zbiorowej.	Student na elementarnym poziomie rozpoznaje zjawiska społeczne jako zjawiska współtworzące tożsamość jednostek i grup	Student dobrze rozpoznaje zjawiska społeczne jako zjawiska współtworzące tożsamość jednostek i grup	Student bardzo dobrze rozpoznaje zjawiska społeczne jako zjawiska współtworzące tożsamość jednostek i grup oraz potrafi je krytycznie analizować.

Kompetencje społeczne	Student NIE ma świadomości, że procesy społeczne wpływają na kształtowanie się tożsamości	Student ma świadomość, że procesy społeczne wpływają na kształtowanie się tożsamości	Student ma świadomość, że procesy społeczne wpływają na kształtowanie się tożsamości	Student ma świadomość, że procesy społeczne wpływają na kształtowanie się tożsamości
-----------------------	---	--	--	--

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Tematyka wykładów:

1. Wprowadzenie do socjologicznego ujęcia tożsamości. Wymiary (indywidualny i zbiorowy) oraz aspekty (czynny i bierny) tożsamości. Podstawowe pojęcia i modele teoretyczne wyjaśniania tożsamości jednostkowej w naukach społecznych (egologiczny, zdrowia tożsamości, interakcyjny, światopoglądowy).
2. Teorie jaźni i tożsamości – kształtowanie się tradycji i jej rozwój (Ch. Cooley, G. H. Mead, S. Stryker, G. J. McCall i J. L. Simmons). Szkoła Iwowa i Szkoła Chicagowska.
3. Cywilizacja Zachodu i tożsamość jednostkowa: „logika bycia sobą” (V. Kavolis), „jaźń rzeczywista” (R. Turner), semiotyka tożsamości (R. H. Brown), tożsamość kulturowa (J. Friedman).
4. Kontekst społeczeństwa późnonowoczesnego. Konstruktywizm w podejściu do tożsamości jednostkowej (koncepcja A. Giddensa).
5. Tożsamość jako odkrycie i jako zadanie (aspekt etyczny tożsamości). Ponowoczesność (płynna nowoczesność) i ponowoczesne wzory osobowe. Tożsamość jako towar w społeczeństwie konsumpcyjnym (Z. Bauman).
6. Podmiot moralny (relacyjny) w społeczeństwie wieloznacznym (Z. Bauman). Tożsamość w społeczeństwie hybrydowym, osobowość Proteuszowa.
7. Od tożsamości do identyfikacji – polityki tożsamościowe w globalizującym się świecie.

Tematyka ćwiczeń:

1. Istota tożsamości i jej cechy konstytutywne. Socjologiczny wgląd w zagadnienie tożsamości. Jaźń, Self, Ja podmiotowe i Ja przedmiotowe, koncepcja siebie (self-conception) i obraz siebie (self-image).
2. Pojęcie i składniki Ja, idealne Ja.
4. Refleksyjny projekt tożsamości jednostkowej w społeczeństwie późno nowoczesnym (A. Giddens, J. Rainwater)
5. Tożsamość jako odkrycie i jako zadanie etyczne. Wzory osobowościowe: pielgrzym, turysta, włóczęga, gracz, spacerowicz (Z. Bauman).
6. Jednostkowy i zbiorowy wymiar tożsamości. Rozważania na temat tożsamości narodowych/etnicznych (L. Kołakowski, Z. Bokszański)
7. Historyczność człowieka i polityka tożsamościowa (F. Fukuyama)

Wykaz literatury podstawowej

Wykłady:

Turner J. H., Struktura teorii socjologicznej. Wydanie nowe, przeł. G. Woroniecka i in., Warszawa 2004, PWN, fragmenty
Bokszański Z., Tożsamości zbiorowe, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, fragmenty: Rozdziały 1, 2, 3, 8, 9.
Paleczny T., Socjologia tożsamości, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków 2008, fragmenty: Rozdziały 1, 2, 5.

Ćwiczenia:

1. Taylor Ch., Źródła współczesnej tożsamości [w:] Tożsamość w czasach zmiany. Rozmowy w Castel Gandolfo (red.) Michalski K., Znak, Fundacja im. Stefana Batorego, Kraków-Warszawa 1995, ss. 9-21.
2. Turner R. H., Koncepcja siebie w interakcji społecznej [w:] Współczesne teorie socjologiczne, (red.) Jasińska-Kania A., Nijakowski L. M., Szacki J., Ziółkowski M., (red.), Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006, Tom 1, ss. 272-284.
3. Giddens A., Nowoczesność i tożsamość. „Ja” i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności, przeł. A. Szulżycka, PWN, Warszawa 2001, ss. 98-122.
4. Bauman Z., Dwa szkice o moralności ponowoczesnej, Instytut Kultury, Warszawa 1994, fragmenty
Bauman Z., Ponowoczesność jako źródło cierpień, Sic! Warszawa 2000, fragmenty
5. Kołakowski L., O tożsamości zbiorowej [w:] Michalski Krzysztof (red.) *Tożsamość w czasach zmiany. Rozmowy w Castel Gandolfo*. Kraków 1995, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego, ss. 44-55.
6. Tischner J., Etyka solidarności oraz Homo Sovieticus i Etyka solidarności, Wydawnictwo Znak, Kraków 1992, fragmenty.
7. Zinowiew A., Homo sovieticus, Polonia 1980, fragmenty

Wykaz literatury uzupełniającej:

Borowik I., Leszczyńska K., *Wokół tożsamości: teorie, wymiary, ekspresje*, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 2008, fragmenty.
Fukuyama F., Tożsamość. *Współczesna polityka tożsamościowa i walka o uznanie*, tłum. Pyka J., Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2019.
Ricoeur P., O sobie samym jako innym, PWN, 2003.
Rosner K., Narracja, tożsamość i czas, Universitas, Kraków 2003.
Skarga B., Tożsamość i różnica. Eseje metafizyczne, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15

	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	15
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu	
Ogółem bilans czasu pracy		75
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3